

REISEBREV FRA HEIDELBERG

HADELBERG, HEIDELBERG

Av Håkon Blystad

For de som kjenner meg er jeg gjerne han som alltid snakker om Immanuel Kant, filosofenes filosof og den første og beste transcendentale idealist. Å være kantianer og bachelorstudent på universitetet i Oslo er ikke det letteste. Med et emnetilbud som ofte ser ut som “innføring i analytisk x” eller “fordypning i analytisk y” og forelesere som gjerne hopper over et problems lange og vanskelige historiske bakgrunn for å gå rett på problemets samtidige løsninger, glemmes fort Kant. Da er det kun én løsning, dra på utveksling. Jeg hadde lenge hatt en plan om å dra på utveksling, og etter å ha undersøkt diverse universiteter som Oslo har avtaler med falt valget på universitetet i Heidelberg. Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg er Tysklands eldste universitet og har siden det ble grunnlagt i 1386 vært blant de aller beste.

For min del startet oppholdet med et månedslangt språkkurs. Saken var at jeg ikke var særlig god i tysk og hadde nok relativt middels utsikter til å studere filosofi på tysk. Jeg trengte derfor en skikkelig forbedring fra det som var ungdomsskoletysken fra seks år tidligere. Kurset var svært godt og jeg lærte nok til at det å skulle lese tysk virket mer overkommelig. For å fortsette å lære mer, valgte jeg å fortsette med språkkurs som en del av semestret. Jeg fant ut at dette var en god måte både for å lære mer tysk i seg selv, men kanskje viktigere for å kunne uttrykke og være klar over noen av språkkunnskapene jeg lærte ved å studere og bo i Tyskland overhodet.

I Tyskland gir emnene færre poeng enn i Norge. Der vi er vant med at så godt som alle emner gir ti poeng, gir emnene i Tyskland færre enn ti, vanligvis mellom fem og åtte. Dette betyr ikke at emnene er lettere eller krever mindre arbeid, som man skulle tro. Tvert om, jeg måtte jobbe mer med emnene enn det jeg føler at trengs i Oslo, på godt og vondt. En annen viktig forskjell mellom Heidelberg og Oslo er at det er langt flere emner å velge mellom. Hele tjue ni emner, noen større enn andre, men allikevel åpne

for alle, så vidt jeg vet. Jeg hadde sjekket ut hva slags emner som var tilbudt tidligere og håpte sterkt på noen skikkelige emner om Kants teoretiske filosofi, men der var jeg uheldig når det viste seg å ikke være et eneste ett. Jeg meldte meg i stedet på to emner: et om Baruch Spinozas teoretiske filosofi og et nærlesningsemne om Kants *Grunnlegging av moralens metafysikk*.

Med påmelding innen fristen og mail til foreleser, for å fortelle at jeg hadde tenkt å ta hennes emne, følte jeg meg klar til det første seminaret om Kant, men den gang ei. Etter seminaret ba foreleser utvekslingsstudenter og studenter fra andre fakulteter om å komme opp til kateteret. Der forklarte hun at hun hadde fått beskjed om at hun hadde bare plikt om å rette eksamener levert av filosofibachelorstudenter i Heidelberg, og at hun ikke hadde tenkt å rette flere oppgaver enn hun var nødt til, hvilket betydde at det egentlig bare var å droppe emnet. Hendelsen lærte meg noe viktig som jeg kom til å oppleve mer enn én gang: tysk byråkrati er ikke så effektivt som mange tror, viktig informasjon ligger på vanskelig navigerbare nettsider og alt av viktige dokumenter som skal signeres, stemples og så videre, må leveres i sin papirform. Det er som oftest ikke verre enn at det går, men for en student fra Oslo som er vant til å signere og levere alt av dokumenter i nettskjema eller per mail er det mer enn bare litt frustrerende.

Det hjalp heldigvis å ha venner som gikk gjennom det samme byråkratiske rotet som en selv. Før jeg reiste hadde jeg hørt opptil flere ganger fra andre som hadde vært på utveksling at noe av det mest lærerike med deres opplevelser var å ha skaffe seg venner fra stedet man dro til. Dette ble, dessverre, aldri helt tilfelle for meg. For når studiet var begynt og jeg var så vidt begynt å bli vant til rutinene hadde jeg allerede blitt slukt opp av Erasmus-miljøet. Når man bruker mange timer sammen med de samme personene, så er det nesten ikke til å unngå at man blir godt kjent og etterhvert venner med dem.

Fotografi av Håkon Blystad

Heidelberg er en fin by, men også en varm by. Det blir ofte over 30°C, og da er det godt å trekke mot biblioteket som jeg fant å ha ett av byens beste aircondition-anlegg. Filosofibiblioteket ligger i første etasje av huset hvor alt av auditorium og de ansattes kontorer ligger. Den fineste lesesalen har vinduer som peker mot den store jesuittkirken som ringer med klokkene hver time, så høyt at de kan høres nesten over hele gamlebyen. Av og til mens jeg satt i lesesalen kunne jeg óg høre orgelmusikk, og mer enn én gang pakket jeg raskt sakene mine og gikk dit for å høre. Det skjer mye i Heidelberg, festivaler, konserter og på den store universitetsplassen var det nesten alltid noen boder eller telt i forbindelse med ett eller annet. En dag var det tolv timers filosofi-lese-maraton i bakgården til instituttet, og både foreleseren og publikum holdt ut i regnet.

Den litt uheldige hendelsen med emnet om *Grunnlegging av moralens metafysikk* viste seg å være en mulighet til å gjøre det jeg egentlig hadde kommet til Heidelberg for å gjøre, fordype meg i en spennende filosof på en måte som jeg ikke kunne i Oslo. Det ble riktignok

ikke Kant, men Spinoza. Vi leste de to første delene av Spinozas mesterverk *Etikk, demonstrert på geometrisk vis*, som omhandler Spinozas metafysikk og epistemologi. Hver uke gikk vi gjennom noen sider og diskuterte hva han forsøker å si, som ikke alltid er like lett, og hvorfor han mener at man burde godta det, som ofte er enda vanskeligere. Spinoza er forbløffende moderne, men også håpløst middelaldersk, men det kan sies om mange andre filosofer som studeres like fullt – kanskje er dette noe av tiltrekkingen med filosofihistorie. Oppholdet i Tyskland tok slutt når semestret i Oslo begynte på nytt, men semesteret i Heidelberg var ikke over – det hadde bare gått over til siste del av semestret, såkalt forelesningsfri periode, hvor man skal skrive sine oppgaver og levere eksamen. Selv skrev jeg en oppgave om Spinozas forsøk på å motbevise Descartes skeptiske utfordring ved å motbevise Descartes underliggende fakultetspsykologi. Å arbeide så tett med en filosof er virkelig å anbefale, og det er jammen utveksling til Heidelberg også.